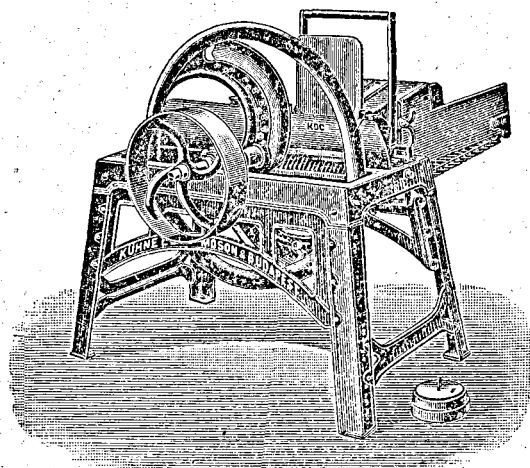
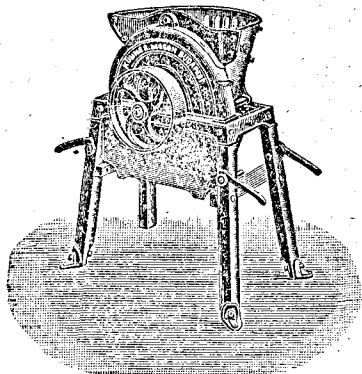

Idénygépek: Szecskavágók, répavágók, hengeres és tárcsás darálók, tengerimorzsolók kézi- és erőhajtásra, olajpogácsatorók, gyökmosógépek, takarmányfüllesztők stb.

3007

Teljes takarmánykészítő berendezések.

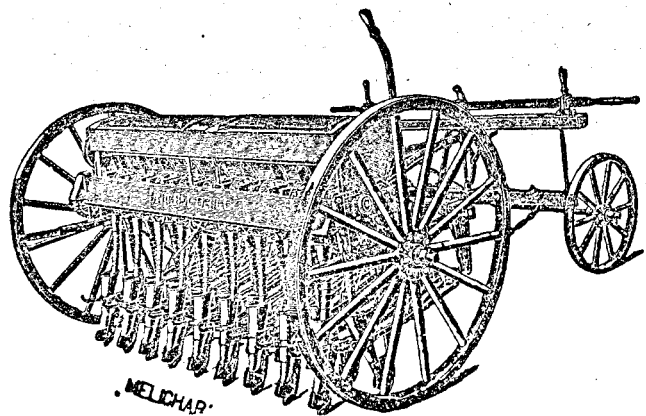

„KÜHNÉ”

MEZŐGAZDASÁGI GÉPGYÁR
RÉSZV.-TÁRS. MOSONBAN

Főraktár: Budapest. Fiókraktárak:
Debrecen, Kaposvár,
VI., Vilmos-császár-ut 59. Szabadka, Temesvár.

IMPERATOR

műtrágyaszóróval egyesített sorbavető- és sorbátrágyázó egyetemes vetőgépeink értékes előnyei a jelenlegi viszonyok mellett különösen fontosak. Az e géppel elérhető:

3152

egyenletes vetés,

valamint a **műtrágya sorbavetése** a vetőmag és műtrágya nagyfoku megtakarítását eredményezik.

EREDETI

MELICHAR „UNIKUM DRILL”

sorvetőgépeink szerkezeti egyszerűségükben rejlő tökéletességüknél és jó munkateljesítményüknél fogva világhírnévre tettek szert. **Óvakodjunk utánzatoktól!**

Bächer Rudolf – Melichar Ferencz

Magyarországi vezérképviselő: Szücs Zsigmond Budapest, VI., Teréz-körut 26. sz.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alapított: 1900-ban. Alapított: 1900-ban.
Igazgatóság Budapest IX. Kalvin-tér 10. Saját székházában

Biztosításokat elfogad tűz-, jég- és betöréses-lopás ellen, ugyszintén az ember életére a legkülönbözőbb módokat szerint előnyös feltételek mellett.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek.

A lejárt 14 év alatt a tagok hétszer részesültek az üzletfeleslegéből közgyűlési határozat értelmében díjvisszatérítésben.

Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül az igazgatósághoz, vagy az ország minden egyes helyén működő képviselők közvetítésével. Nyomatványokkal és felvilágosításai minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

A szövetkezet biztosítékai 1914 XII. 31.:
Alapítványi üzletrészek és üzletrészek 2,550.760 — K

Díjtartalékok és díjvitel (levonva a biztosítást illető részt) 3,421.937.58 "

Háztartalékok (evonva a viszontbiztosítást illető részt) 386.879.10 "

Külön és egyéb tartalékok 640.502.27 "

A szövetkezet kötelezettségeinek fedezetére minde- nek előtt az évi díjbevétel és kamatjövede- lem szolgál, az kitett 1914-ben 7,358.260 —

14,358.339.76 K

Biztosított tagjainak fennállása óta kifizetett

tűzkárokból 15,050.000 —

jégkárokból 7,072.000 —

Biztosított érték tűzben 1914. évben 960,000.000 —

jégben 63,500.000 —

Életüzlet állománya 19,013.428 —

A „Gazdák Biztosító Szövetkezete” alapítása és fiókintézménye a „GONDVISELÉS” Országos Központi Segélyező-Társulat Budapest, IX. Kalvin-tér 10., mely társulat tagjai részére 50 koronától 1000 koronáig terjedő te- metési segélybiztosítást nyújt, népbiztosítási osztálya keretében pe- dig 200 koronáig hozomány, katonai és vegyes biztosításokat köz- vetít minden orvosi vizsgálat nélkül.

Zsákot, Zsineget,

ponyvát, szőlőkötöző fonalat va- sároljon a

32 év óta legmegbízhatóbbnak elismert

FISCHER-féle zsák- és ponyvagyárban Budapest, V., Nádor-utca 31-33. szám.

Kévekötelek, PONYVAKÖLCSÖNZO- intézet Kérjen ajánlatot

Keresek egy ügyes, képzett

gazdasági ispánt

Czim: a kiadóhivatalban megtudható. 3223

Szuperfoszfátot és minden egyéb mű- trágyaféléket ajánl a **Mütrágyát Értékesítő Szövetkezet** Budapest, V. kerület, Fürdő-utca 8. szám. 3011

KOLOZSVARI

TAKARÉKPÉNZTAR és HITELBANK Részvénytársaság

Kolozsvár, Mátyás király-tér 7. szám.

□□□

Alapjai: 3 millió 347,000 korona.

Elfogad: takarékbetéteket legelőnyösebb kamatoztatás mellett

és azokat a moratórium korlátozó határozmányaitól eltekintve

bármikor azonnal visszafizeti,

miáltal módot óhajt nyújtani a közönségnek, hogy pénzfe- leslegeit a háboru tartama alatt is biztos helyen elhelyezhesse.

Uj intézeti székházában külön e célra épített pánccétermében

tűz- és betörésmentes rekeszeket

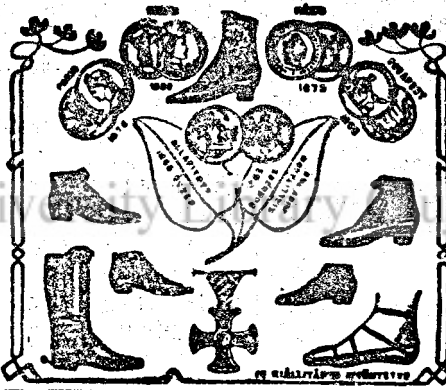
és értékeket tartalmazó ládák részére

tresort tart a közönség rendelkezésére.

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁR, SZENTEGYHÁZ-UTCA 3. SZ.

Fölvívja a n. é. közönség figyelmét előnyösen ismert, elsőrangu műhe- lyében a legjobb anyagból, legujabb divatszerint készült közkedveltségű **férfi és női cipőraktárára**

Megrendelés után készít ame- rikai és francia vagy bármily tetszés szerinti faconu cipőket, a legkényesebb igényeknek is megfelelő kivitelben. — Vidéki megrendelések pontosan és gyors kivitelben mérték után, de legbiztosabban egy használt, a lábra találó cipő beküldésé- vel eszközöltetnek. — Kiváló tisztelettel: Matutsek József.

Név és védjegy törvényes szabadalom.

Patkánin

patkányirtó szer

ingyen küld Reitter Oszkár főkapitány, Patkánin gyárának vezetősége Nagybecskereken.

Tökéletes biztos eredményről jótállás.

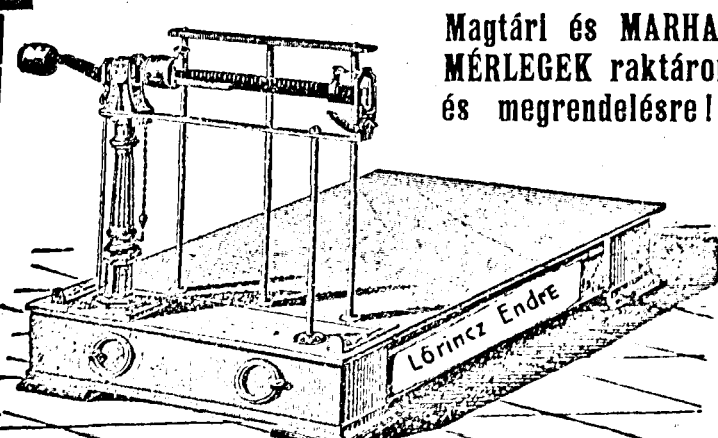
3173

Tökéletes biztos eredményről jótállás.

PETREUS L. UTÓDA LŐRINCZ

KITÜNTETETT OKLEVELES MÉRLEGKÉSZÍTŐ, ÉPÜLET- ÉS MŰ- LAKATOS, VAS- ÉS RÉZBUTORGYÁRTÓ.

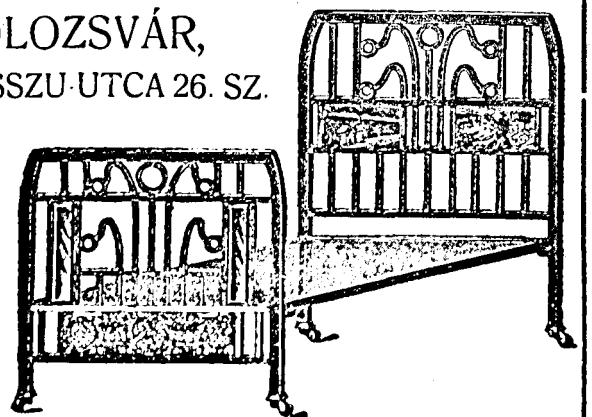
KOLOZSVÁR, HOSSZU-UTCA 26. SZ.

Magtári és MARHA- MÉRLEGEK raktáron és megrendelésre!!

ELVÁLLAL:

Vas és fémből előállítható szak- májába vágó minden munkát. Kór- házak, szállodák, gazdaságok, is- tállók, tehenészetek stb. fa, vagy fémbutorral való berendezését. Folyósó, lépcső és sirrácok készi- tését. Gazdasági és kerti kerítéseket Kerti butorokat és sátrakat. Réz- és vasagyakat és butorokat, stb.

Költségvetéseket és rajzokat kívánatra díjtalanul Pontos időre szállítás! Szolid és versenyképes árak! Szakszerű tökéletes munka!

MAGTÁRI ÉS MARHAMÉRLEGEI MINDEN MÁSNÁL JOBBAK ÉS OLCSÓBBAK

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELŐFIZETÉSI ÁR: ÉVRE 12 KORONA,
½ ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

MEGJELNIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLOZSVAR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
◇ A LAP TELEFON SZÁMA: 158. ◇

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

A gazdák és a kiegyezés	339
Adatok az erdélyi kisgazdaságok haszonmarha- tenyésztéséről. <i>Dr. Cséser Lajos</i>	339
Magyar Gazdaszövetség felhívása az őszi munkák érdekében	340
Burgonya telettése. <i>Gáspár József</i>	341
Végszó a „Mégegyszer: Talajelőkészítési munkála- tok a tavaszi vetések alá” című cikkhez. <i>Sperker Ferencz</i>	341
A gazdák korpaszükségletének biztosítása	342
Irodalmi szemle	342
Kormányintézkedések	342
Vegyes közlemények	343
Hirdetések.	

A gazdák és a kiegyezés.

A Magyar Gazdaszövetség felterjesztése a földművelésügyi miniszterhez.

A Magyar Gazdaszövetség a földművelésügyi miniszter felhívására igazgató-választmányának határozatából felterjesztésben közölte álláspontját az Ausztriával kötendő kiegyezési munkálatok tárgyában. Kiinduló pontja a felterjesztésnek, amely jelzi, hogy csak általánosságban óhajt nyilatkozni a Szövetség s hogy a háborus viszonyok között aggályos az érdemleges kiegyezési tárgyalásoknak Ausztriával való megkezdése, mert jelenben nem ismerhetők a háboru befejezése utáni fejlemények, különösen az a körülmény, hogy a kötendő békében miféle területek, miféle közjogi kapcsolatban fognak Ausztria, illetőleg Magyarország területéhez csatoltatni és az által miként fognak módosítani a mezőgazdasági termelés és fogyasztás viszonyai, milyen változáson mennek át az exporttörékvések.

Megállapítja a felterjesztés, hogy a kormányok között folytatandó érdemleges kiegyezési tárgyalások előfeltételei ma szerfölött hiányosak, legfőképp a statisztikai anyag, mert ez elsőszerint megközelíthető válasz nem adható arra, hogy egyes vámpolitikai, vagy csak tarifális reformoknak mily hatása lehet a magyar mezőgazdaságra, ha a vámterület határai kiterjesztetnek s a vámterület termelése a belfogyasztás kielégítésén túl kivitelre is termel feleslegeket.

Bár a Szövetség az országos pártpolitikával eddig nem foglalkozott, sem jövőben foglalkozni nem kíván: a hazafiui aggodalomból meríti a bátorságot arra, hogy ma, a háboru tartamára létesített s örömmel üdvözölt Treuga Dei idejében oly kérdések vettessenek föl,

amelyek az egyetértést és a pártok közötti nyugalmat megbonthatnák s nagy gazdasági nézeteltéréseket idézhetnének fel, amelyek ismét kifelé kombinációkra, sőt reménykedésekre is alkalmat nyújthatnának.

Nyomatékkal hangsúlyozza a felterjesztés, hogy a nyilvánosságnak a háborus állapotokból kifolyó megkorlátozása, az érdekképviseleti szervek működésének lecsökkenése következtében ezen kérdések beható, nyílt és szabad tárgyalására alig van lehetőség s így a nyilvánosságnak csaknem teljes kizárásával történék döntés a gazdák érdekéről, kiknek nagyrésze a harctéren ontja vérért.

Hozzjárul ehhez még, hogy a kormány, különösen pedig a földművelésügyi miniszternek a gazda-érdekkel szemben tanúsított jóakarátát a közlekedés nyomorúságai befolyásolni alkalmasak, holott közmegnyúvásra nem vezethet olyan intézkedés, amely rendkívüli időkben szerzett szempontból kívánja szabályozni rendes idők viszonyait. Ha a régi erőviszonyok alapján, a háboru előtti helyzetből kiindulva történik a háboru utáni gazdasági állapot szabályozása, ha ez fajt accomplival és hosszú időre történik, amire a Lajthántul szinte nyíltan törekszenek, ez a visszavonásnak magjait hintené el az egyes termelő osztályok körében.

Azt hiszi a Szövetség, hogy az összes termelési ágak érdekeire aggályos a kiegyezési tárgyalások ily módon való lebonyolítása, de különösen méltánytalan a mezőgazdaságra, amely a háboru folyamán annyit áldozott, mint semmi más foglalkozási ág, s termelésével hatástalanra tette az ellenség kiéheztetési haditervét és így a mezőgazdaságot erősíteni, nem gyengíteni kell, mert ennek erejére és szolgáltatási képességére szükség van itthon és a szövetségeseknél.

Ezeknek előrebocsátásával kéri a felterjesztés a földművelésügyi minisztert, hogy befolyásával a kiegyezési tárgyalások befejezésének későbbi időre történő elhalasztását eszközölje ki. Ha pedig a kormányok az érdemi tárgyalások elől ki nem térhetnének, kéri a minisztert, hogy törekedjék a kiegyezési tárgyalások minden részletében azt az általános elvet érvényre emelni, hogy a hazai mezőgazdaság a sokkal kevesebb költséggel termelő idegenek szabad versenyével szemben kellő védelmet találjon és a vámpolitika alkalmazkodjék az európai nagy és irányító vámpolitikai rendszerekhez és ne részesüljön hazánkban kedvezőbb elbánásban a behozatal, mint aminő elbánásban részesítik külföldön a mi exportunkat.

Adatok az erdélyi kisgazdaságok haszonmarhatenyésztéséről.

Irta: *Dr. Cséser Lajos.*

Az erdélyi népies haszon szarvasmarhatenyésztésben hol, melyik fajta jogosult a tenyésztésre és fentartásra: nehéz dolog a tenyésztő terület és különösen a határvonal megállapítása. Az egyszer bizonyos, hogy (a népies tenyésztést mérlegelve) az erdélyiszerte általában külterjes határgazdasági viszonyok között csak az erdélyi magyar marha tenyésztés lesz biztosabb. Általános földrajzi, éghajlati, forgalmi, művelődési stb. viszonyok közepette kénytelen külterjes sorban maradni sok község. Ertvén ezalatt a hepe-hupás határ-topográfiát, a határ tagosítatlan voltát, a két-három vagy négy nyomásos határrendszert, tehát a sok helyen túltengő ugartartást, a rendezetlen legelő viszonyokat, a rendes legelő sanyargatást, az igen kezdetleges mesterséges takarmánytermelést, ázsiai pásztorerkölcöket, kukoricaszáron-szalmán való téli tartást stb. hát ezt csak az ősi marha türi, bírja el, mert ezer éve megszokta, de nem bírja ezt az akármilyen szérummal is megkent „nyugati faj” és ha megszokik, úgy harmadizében u. n. tarkamarhává satnyul. És ha a fent elkesergett általános vagy gazdasági „vismajor” valamiképpen jobbsorban el is mulik még mindég nem alkalmas „a tejelő nyugati fajta” beilleszkedésére, még mindég inkább a magyar fajta hálásabb jobb sorsra vagy a természeti s gazdasági viszonyok erőteljes javulásával jelentékeny átalakulással honosodik a nyugati, mint pld. a városoktól távolabb eső szász vidékek pinzgau marhája, a mely megszokva a magyar levegőt, vizet, fűvet és barázdát — szemünk előtt alakul át igás vagy hústermelővé — de ugyan le kell guggolnod, ha a természetesre visszafejlődött tőgyet meg akarod látni! Am igaz, ha a szász városok mentén vagy éppen a cukorgyár környékén, tehát gyári hulladékok, korpa, olajpogácsa stb. források közelében fekvő községek állattenyésztését figyeljük megbizonyosodunk, hogy ilyen helyeken indokolt a busines kényszerűsükből tejelő nyugati szarvasmarha tenyésztése és terjedése.

És ezzel talán megleltük a nyugati szarvasmarha tenyésztés létalapját, illetve az erdélyi népies állattenyésztésben igazolt területét. Indokolt, sőt szükséges a nyugati marha tenyésztése a sürtő népességű területeken, különösen városok közelében. És pedig három zónában: a legbelső övön valóságos tejgyárnak nevelhető az állat belterjes istállózással, amíg a tuberkulózis gátat nem szab természetellenes igyekezetének; — a második övön kevesebb belterjességgel a hústermelés a fontos; legszélső övön azért indokolt a nyugati marhatenyésztés, mert legyen a mi az előbbi zónákra tenyészállatot nevel: de ehhez már legelő illetve levegő is kell

Magyar MEZŐGAZDÁK Szövetkezete, Budapest, V., Alkotmány-utca 29.

Saját székház. — Saját borpincék Budafokon.
— Raktárak: Nyugati pályaudvar, XX. számú
közraktár. — Sertéshizlaló-telepek Kőbányán.

1. Alaptőke jelenleg	— — — — —	1,270.000 korona.
2. Tisztviselők és szolgák nyugdíjintézete	— — — — —	730.000 korona.
3. Tartalék alap	— — — — —	320.000 korona.
4. Betéti állomány jelenleg kb.	— — — — —	3,500.000 korona.

Beosztás:

1. Vetőmagosztály	4. Géposztály	7. Tenyészállatosztály
2. Gazdasági anyagosztály	5. Gabonaosztály	8. Borértékesítőosztály
3. Szőlészeti osztály	6. Abraktakarmányosztály	9. Biztosítási osztály
10. Pénz- és hitellügyosztály: Betétek folyószámlára: takaré- és gazdasági üzemtőkék szövetkezetünknel való elhelyezése.		

Tájékoztató és belépési nyomtatványok rendelkezésre állanak.

s tölre elegendő száraz abrak takarmány. Ha ezen a három övön túl is pinzgauit tenyészt a szász: jó legelőn nyaraltatva, télen jó szénán s némi abrakon istállózza, — de állandóan jármozva elmúlik tőle a tejbőség erénye, de erőt temő izomzata csontozata kifejlődik — és vagy visszamegy Pinzgauba, vagy az igavonásban méltó társa lesz a magyar marhának — csak éppen hamarabb kerül mészáros kézre. Mind-ezeket így ki lehet nyomozni a szászok földjén — kies Erdély délkeleti részén.

Tehát a sűrű népesség, a városi lakosság minden napi jelentékeny tejszükséglete indokolja az erdélyrészi belterjes vidékeken is a tejelő nyugati szarvasmarha tenyésztését és tartását. Már most az „oknyomozó“ közgazdák hivatása vidékenként kikeresni az igazságot: minden eszközzel, eljárással fokozódó tejtermelés okozza-e az eltartó mezőgazdaság belterjességét, s erre a Kolozsvár környéki tejtermelő községekben lelhetünk kezdetleges nyomokat: mint a mesterséges takarmánytermelő területek szaporítása, korpa, olajpogácsa téli etetése, téli széna vásárlás, — de azért tejelő tehenét vagy bivalát igazza is a kiscgazda — és csak a bérlő istállózza, jármolás nélkül. Vagy egy-egy vidék általános mezőgazdasági fejlődésének a betetőzése-e a nyugati tehenel üzőtt tejgazdaság? Ilyen példát mutatnak a Brassó vidéki szász, sőt közeli székely községek is. Am nem valószínűtlen az egymást kiegészítő üzemi alakulás sem — de mondom az e téren való üzemtani nyomozást tudósabb emberekre bízom.

Ha a mai valóságban keressük az erdélyi nyugati marha 50:50 hez való viszonylagos elterjedését, ide kell értenünk a mindenféle u. n. *pirostarka marhát* is, azaz a tiszta nyugati fajta tenyésztése még nem oly általános. Legtiszább fajta jelleggel bíró tenyészterület a Brassótól Nagyszen környékéig terjedő vidék, a hol a *pinzgau* marha meglehetősen összefüggő területen tenyésztetik, részben mindenütt a szászok lakta nyelv-szigetek mentén átnyúlik Hunyadba, Fogarasba, Alsófehérbe sőt a Székelyföldre, de a nyelvhatáron túl, kivált a havasalján átduvul nagytestű, erőscsontu, téglaveres színű mokánymarhává, a mely fennebb haladva a havasokon *riskává* törpül — ott, a hol a havasi fehérmarha kitért előle. Nagyobb tenyész szigetek még a Kisküküllő vidéken, továbbá Szászrégen, Teke és Beszterce környékén nagyobbára tiszta fajtajelleggel, de már a környéki vegyes lakosságú községekben errefelé is veres (mokány) marhává fajult el — vagy mint az u. n. tarka marha bizonyítja a nyugati köztenyésztés ellenőrizhetlenségét a havason.

A simentháli-berni fajta némely városmenti nagyobb birtokok kedvenc fajtája, de igen szépen honosodott Háromszék vármegye intelligens gazdaközönségének kezén, itt a sikeres tenyésztés révén tenyészterülete mind jobban terjed — s bátran felveszi a versenyt a híres barcasági pinzgauikkal, erről meglehetősen győződni 1912-ben a brassói gazdasági kiállításon. Itt testalakulásra, fejlődésre, tejelőjellegre vizsgálva meg a kisebb székely gazdák u. n. csoportos kiállításában is oly kiváló példányban lehetett látni, hogy sok szász község nyomban elhatározta a tenyészírány megváltoztatását. Azóta a vasutmenti tejtermelő községekben többfelé rohamosan nyomja kifelé a különben szép fejlődésű pinzgauit — hanem ott kiscgazdák is tenyésztenek simentháli bikát — szerencsére a vevő még nem keresi itt, mekkora *tejestehenség* volt a bika anyja? Még találni némely uradalmaknál, nagybirtoknál divatos tehenészeteket (angol, hollandi, friss

fajtákat) elszörva — de ezek csak divatos kísérletek inkább csak a tarka-barka *lefejt* tehenészeteknek adnak dísz — s alkalmasak a községi csorda betarkítására — csak ennyiben érdekelvén a népies tenyésztést.

A gyakorlati valóságot vizsgálva, a mellékelt táblázat* második csoportja s végig a „nyugati szarvasmarha“ rovat nyujtanak számszerű felvilágosítást.

A kolozsmegyei *Dedrád* községben van ugyan 68 darab, de mi ez a 874 darab fehér-szarvasmarha állományhoz képest! A szomszéd. *Bátoson* is van 63 drb. 474 drb.-bal szemben — de már a b. csoportban a *nyugati* az uralkodó faj. A 3 községi példa ugyan aránylag szűk területről van véve, de szemben állítható 2 székely község 3 szász községgel, másrészt szabadhatárgazdaságot üzők nyomásos gazdasági rendszerrel bíró községekkel. Lássuk a különbséget, illetve a nyugati marha általános gazdasági helyzetét.

Ha a szabadhatáru Segesdet szembeállítjuk a nyomásos rendszerű Hégennek — mindkettő nagyüküllőmegyei szász község — ugyazt találjuk, hogy Hégennek kétannyi lévén a fűtermelő területe, nagyobb is az állat létszáma (1190 drb. a számosállat) mégis a nyugati létszám nagyobb Segesden: 40% (719 darab) mint Hégenben, hol csak 17% az arányszám, tehát bár Segesden csak felényi a természetes fűtermelő terület, de mert 402 k. holdon *lőherét* is termelnek, igazolt a tejelő marha előnyomulása — már azért is, mert a szomszédos Segesvár jó tejfogyasztó piac. Hégenben (1912-ben) csak 825 k. holdon termeltek mesterséges takarmányfélét. A magyar Uzon és Kőkös községeket összehasonlítva szinte egyenlő a nyugati szarvasmarha állományuk, mégis a szabadgazdaságu Uzonban a nyugati marhalétszám csak 23%-át teszi a (964 drb.) számosállat számnak, Kőkösön (655 drb. sz. a.) pedig már 35%-ot! Azonban 160 k. holdon termeltek *lőherét* és 230 k. holdon más mesterséges takarmányfélét, a nyomásos gazdaságu Kőkösön pedig csak 130 k. holdon találunk *lőherét* és 120 k. holdon másféle takarmányokat is. Itt tehát a nyomásos határrendszer látszik a nyugati marha tenyésztésnek kedvezni, és ennek az lehet e magyarázata, hogy Kőkösön a kiscgazdaságok a tulnyomóak, tehát inkább piros-marhát tartanak igaznak is, míg Uzonban 5—50 k. hold közötti birtok 220 középirtok van, illik fehérökröt — sőt lovat is tartani: és ez rontja a nyugati arányszámot.

(Folytatjuk.)

Magyar Gazdaszövetség felhívása az őszi munkák érdekében.

Darányi Ignác, a Magyar Gazdaszövetség elnöke az igazgató-választmány legutóbbi ülésén nyomatékosan fordult az egész gazdaközönséghez, hogy az idei ősszel még nagyobb buzgalommal lassung hozzá a munkához, mint a múlt évben, mert a viszonyok sokkal nehezebbek, mint akkor voltak. Most az elnöki beszéd kapcsán a Magyar Gazdaszövetség a következő szöveggel fordul a magyar gazdákhöz:

Magyar gazdák!

Nagy lett a magyar név becsülete újból. Mint dicső emlékü Arpádházi királyaink, Nagy

* Lásd „Erdélyi Gazda“ idej 41-ik számát.

Lajos, vagy igazságoss Mátyás király korában, a magyart emlegeti az eg. sz. világ. Szövetségeseink csodálják harci készségét; az ellenség ugy fél a magyar katonák rohamától, mint elejeik, honfoglaló őseink harci kiállításától. Hadseregünk ezt a félelmetes hirt főleg a magyar kiscgazda acélos erejének, törhetetlen bátorságának, lángoló hazaszeretetének köszönheti. Harcos katonáink négyötöd részét a falu nevelte és az ekeszarva mellől hívták a zászlók alá. Ennek a rettenthetetlen seregnek komoly iskolája volt a mezei munka és évszázadokon át a földnek az a szeretete, amely ezernyi ellenség és pusztulás közepett is megtanított bennünket: „Itt élned halnod kell!“

Diadalmas zászlóinkat övező babérkoszorú titeket is illet, itthon maradt öreg szülők: Ti neveltétek a hősokeket! Titeket is illet szerető hitvesek, testvérek, rokonok, kik hűséggel, ragaszkodással, szeretettel tesztitek könyebbé küzdő véreiteknek a haza szolgálatát. A dicsőségben való osztozkodásnak azonban nagy ára van. Nektek is méltóknak kell lennetek azokhoz, akik vértüket ontják a hazáért. Ma egyetlen harci tábor az egész ország. Aki itthon maradt, az is fegyvereink diadalát szolgálja, midőn kardot kovacsol pörölyével, vagy barázdát hasít az ekevasal, hogy kenyeret adhassunk a magyar hadseregnek. Ti is az ország katonái vagytok, magyar földművesek, nektek is részetek van. Győzedelmes csatáinkban, amidőn reszkető kezetekbe fogjátok a kaszanyelet, amidőn gyenge vállatok megroskad a szokatlan munka terhe alatt, amidőn gyermekarcotok verejtékével tesztitek termővé az áldott hazai földet. Nagy csatát vívtatok magatokért, harctéren küzdő szeretteitekért, az egész országért, és hű szövetségeseinkért, itthon maradt földművesek! S amidőn isten áldása kamrátokban van és egy hosszú, muvkával és keserűséggel teljes esztendő után hálát adtok a fáradozástokat jutalmazó magyarok Istenének, büszke önudattal mondhatjátok el: Mi is csatát nyertünk, levertük az alattomos ellenség leggonoszabb haditervét, amely éhhalálra ítelt bennünket és harctéren szenvedő fiainkat.

De a küzdelem még sem ért véget! Ez a rettenetes háboru nem csak vért, de türelmet és szívós kitartást követel a győzőtől. Véreitek nem riadnak vissza, amidőn az első védőárok elfoglalása után újabb akadály tornyosul rohamuk fergetege elé, nektek is új csatára kell készülnötök, hogy a végső diadal a miénk legyen! Scraitok megrikulnak mert mindig több és több munkáskéz cseréli fel az ekeszarvát a harc fegyverével. De ez ne csüggeszen benneteket! Fokozott buzgalommal, vállt-vállhoz vetve haladjatok előre, tegyétek meg kötele ségteket az új gazdasági esztendőben is. Ha a hadsereg számára átadott igaerő hiánya és más nehézségek miatt nem is lehet oly tökéletesen megművelni szántóföldjeinket, mint béke idején, ez ne csüggeszen benneteket. Dolgozzatok meg úgy, ahogy tudjátok, mert ha kevés magot ad is jövőre földetek, ez még mindég sokkal több mintha semmit sem teremne. Ne maradjon egy talpalatnyi föld sem parlagon, ne maradjon egy tenyérnyi barázda sem bevetetlen.

Testvérek vagytok mindannyian, magyar gazdák, osztályosai egy küzdelemmel és szenvedéssel telt nagy időnek, melyről évszázadok mulva is száll az ének szájról-szájra. Szeressétek egymást munkáitokban. Akinek igája van, dolgozgatzen munkálja meg a hadbavonult katonák árvánmaradt földjét, akinek ép kezét és erőt adott az Isten, segítsen vele megszorult véreink! És ha mindenki megteszi a kötelessé-

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható: Divatos férfi ingek, alsónadrágok, gallérok, kézelők és finom angol és francia zsebkendők. Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, hálóingek és kabátok Fiu- és leánykafehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf utódai

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagyraktára
KOLOZSVÁRT, Deák Ferenc-utca 3. szám.

Telefonszám 567.

Mátrác, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olcsó árban található. — Minden fajtájú és nagyságú szalon ebédülő és futószőnyeg gyapjú és csipkefüggönyök.

Amerikai önműködő ablak-rolletták egyedüli főraktára.

gét, ha mindenki bizalommal tekint a jövőbe, közelebb hozzuk a győzelmes békét harcoló fiaink számára is.

És ha a magyar mezőgazdaság, országunk és szövetségeseink táplálója, a hazai föld termésével maradandóvá teszi azt amit katonáink fegyverrel a kezükben kivívtak, akkor a háborúból győzelmesen visszatérő zászlókra büszke öntudattal akaszthatjuk a kalászból font koszorút: a harcos magyar mezőgazdaság diadalának méltó jelvényét.

Bernát István
igazgató.

Darányi Ignác
elnök.

Burgonya telettetése.

(Téli eltartása.)

A burgonya termelése az erdélyi részek egy pár vármegyében olyan magas fokon van, hogy termése nemcsak jóval magasabb az országos átlagnál, de éppen — Brassó vármegye — az első sorban foglal helyet. Hangsúlyozom azonban, hogy csak egy pár vármegyében az erdélyi részeknek van ez így, a többi vármegyében a burgonya termése akkora hullámlással esik alá, hogy az országos átlagnak nemcsak alatta, de a legutolsó csoportba sorakozik Marostorda, Udvarhely. Hogy a burgonyatermes ezen nagy hullámlásában, mint ok: sem a talaj, sem a klíma nem szerepelhet, azt e lapok hátsó oldalán több ízben és részletesen kifejtettem. Mellőzve tehát a termelés útjában álló számos ok felsorolását, ezúttal a sok közül csak egyet kívánok foglalkozni, mint időszerevet, melyet különben is igen fontosnak tartok s ez a burgonya — telettetése — téli eltartása.

A burgonya telettetésére a nagyobb gazdák és a kisebbek is, kiknek pincéjük van, a pincéket szokták felhasználni. A pince felett nem rendelkező kisebb gazdák pedig kevés burgonya termésüket elszokták *vermelni* a szoros értelmében aképpen, hogy a gumók 50—100 cm. mélyen teljesen a föld alá kerülnek.

A pincékben telettetésnek az az egy jó oldala van, hogy a burgonya nem fagy meg, de nagymérvű csírásodásnak van kitéve s ebből folyó tetemes értékcsökkenésnek, melyet csak úgy lehet némileg redukálni, ha a tél folyamán a gumókat többször átlapátoljuk, megforgatjuk s egymásra vastag rétegben nem halmozzuk fel. Az elvermelt burgonya elég jól telel, de csak kis mennyiségben s ezt is, mihelyt a föld fagy felengedt, március hónapban, azonnal kibontani s a földszinére kell hozni, különben gyorsan romlásnak indul. Nagyobb mennyiségben elvermelt burgonya elomlása egészen bizonyos. Azt mondhatjuk tehát, hogy az ez időszerevet szokásban levő eltartási módok egyike sem megbízható, nagyobb mennyiségben eltartásra ennélfogva egyiket sem lehet ajánlani.

Ha a jelenleg szokásban levő telettetési módok körül egyiket sem tartjuk jónak, felvetődik tehát az a kérdés, hogyan teletessünk, hogy a burgonya a maga épségében és romlás nélkül lehessen tavasszal felhasználható?

Több helyen és több éven át végzett eredményes beteleltetés után, a mindannyiszor bevált következő módot ajánlhatom, mint feltétlenül megbízható burgonyatermelő gazdátársaimnak:

Válasszunk ki a szabad ég alatt, a major-

hoz, vagy gazdasági épülethez olyan közel, hogy a burgonya a tulajdonjog szempontjából is biztonságban legyen, magas fekvésű száraz helyet. Ide hordjuk s lapátoljuk prizsmákba a beteleltető burgonyát aképpen, mint ahogy hazánkban szélteben-hosszában a takarmányrúpák, avagy, hogy az alakra nézve, közelebb fekvő példára mutassak reá, mint az országutakon a kavics- vagy a kötőrmelékek szokták. Ha a burgonya-p izsmának 2 m. széles és 1 m. magas méretet adunk, 16 m. hosszúságban — pár metermázsát még az elromlásra is számítva — éppen egy kocsirakományt, 100 metermázsát helyezhetünk el.

A prizsmákbarakás előtt a burgonyát száritani nem szükséges, mint azt a pincékbe elhelyezésnél szokták, lehet tehát, amint a termőhelyről összeszedtük, azonnal prizsmákba hordani. Annál inkább kívánatos azonban, hogy megválogassuk a gumókat és pedig három osztályba: az első osztályba tesszük a legnagyobbat, melyet piacra vihetünk, avagy a tél folyamán ételezésre vagy takarmányozásra fordíthatunk; a második osztályt a közepes nagyságúak képezik, melyeket vetésre vagy tavaszi fogyasztásra használhatunk; a harmadik osztályba kerüljenek a legapróbbak és a vágottak, melyek december hó végéig feltétlenül feltakarmányozandók.

A burgonyaprizsmáknak a válogatásnál is előbbre helyezhető kelléke a *szellőztetés*, mely célból a prizsmák közepén végig kúrtókat fektetünk le. E kúrtókat 30 cm. széles és 20 cm. magas háromszögű keretre szegezett lécekből vagy szelédzskákból készíthetjük. Rendeltetése a kúrtóknak az, hogy a meleg vizpárát leverje, a prizsmákból kivezesse s ezáltal elejét vegye a burgonya felmelegedésének s az ennek nyomában járó csírásodásnak, miért is tél folyamán is nyitva kell tartanunk, amíg a hőmérő a 0° felett mutat. Amidőn azonban a higany a 0° alá süllyed, a kúrtók az állandóan kéznél levő szalmakötegekkel betömendők, erős nagy hidegben pedig — 25—30°C — még friss szalmás istálló-trágyát is helyezünk a nyílásokra, hogy a gumók megfagyását megakadályozzuk.

A burgonyaprizsmákat vékonyan szalmával fődjük be, hogy a gumók közé ne keveredjen föld, erre jön azután a földtakaró, alant legalább: 1 m., a tetőn pedig legfeljebb: 50 cm. vastagságban. Hogy a betakaráshoz szükséges földet biztosíthassuk, a prizsmákat egymástól, mint legkisebb távolságra, 5 m.-re helyezük el.

Az így betelelt burgonya május hó végéig eltartható csírásodás és számottevő megromlás nélkül, ha az ép és egészséges volt a berakás alkalmával.

Gáspár József.

Végszó a „Mégegyszer: Talajelő-készítési munkálatok a tavaszi vetések alá“ című cikkhez.*

Ezen cikk írójának a 43. számban megjelent nyilatkozatából képzelt tévedhetlensége miatti megsértődöttsége tűnő ki és ezen indulat által vezéreltetve, tárgyilagos okadatolás helyett élcekkal igyekeznek az érvelésnek színezetét kelteni: ezért részemről csak annak a ki-

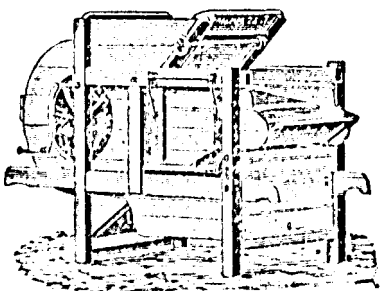
* A szakszerű v.ítát ezen cikk közlésével befeljeztetnek látjuk. Szerk.

jelentésére szorítkozom, hogy a midőn a 41. számban közöltek megírtam, gondolatvilágomon teljesen kívül állott a cikk eredeti írója, az ember, — akit mint minden embertársunkat, akiről ab ovo csak jót tetelezek fel, becsülök és tisztelök — éppen ezért cikkirő urat sem akartam bántani és nem is bántottam. Csupán csak közérdekből szólaltam fel és ez kötelességem volt azon okból, mert saját erdélyi kis gazdaságomon kívül, 12 évig dunántúli uradalmak élén gazdálkodva, az ott már régen általánossá vált tarlóhántásnak, az őszi mély szántásnak, de — egyes kivételektől eltekintve — tavasszal újból nem szántásnak, a tengeri négyzetben ültetésének s lókapákkal megművelésének módját, sajnos, nem feltalálva, de ott megtanulva, évről-évre gyakorolva s azon módszer terméscsökkentő és egyben — éppen az évenkénti tarlóhántás által — a talajnak *gyommentességére vezető hatását* tapasztalva: nem hallgathattam akkor, amidőn a cikkirő ur a tavasziak alá a kipróbálttal és jónak találttal ellentétes olyan talajelőkészítési munkálatokat igyekezett, megengedem és feltételezem bona fide, de tévesen meghonosítani Erdélyben, amelyen azon gazdákat, akik kiváló eredmények felmutatásával a gazdálkodás mestereinek bizonyultak, éppen úgy nem vezethetik tévútra, amiként az elismert jó lakatos mestereket el nem teretheti senki azon módszertől, amelyet megrendelőiknek megelégedésére és egyben saját boldogulásukra készítették évek hosszú során át a jó záradat; de amelyek kárral járó csalódást okozhatnak a kellő tapasztalattal még nem bíró fiatal gazdáknál és különösen a népnél, amely amugy is idegenkedik mindattól, amit apja vagy nagyapja nem csinált és ha egy-egy bele is kóstol a szerinte „ujmódi“-ba s az balul üt ki, akkor abban a községben falra hányt borsó lenne a legmeggyőzőbb gazdasági szakelődés is.

Fel kellett tehát szólalnom közérdekből és amit írtam, azt fenntartva, kijelentem, hogy sem az élcelődésre csipkelődés, sem a harag terére nem követhetem cikkirő urat, mert előbbi szakfejtegetések keretébe illőnek nem tartom, az pedig, hogy „Aki haragszik, annak nincsen igaza“, régi, de még mindig igaznak maradó közmondás!

Ezen kettős okból az általam írottak feletti ítélkezést azon gazdákra bizom, akik legalább egy évtizeden át tarlójukat meghántották, elvégezték az őszi mély szántást, akik a tengerit négyzetbe ültetve ló vagy ökör által vont kapákkal művelték és az ily módon nyert nagyobb terméseredmények folytán kellő tapasztalattal és ítélőképességgel bírnak arra, hogy azok is meghajolhassanak ítéletük előtt, akik ezen módon csak elméletben gazdálkodtak.

Ezen tárgyban ítélkezésre hivatott gazdák iránti tekintetből még csak annyit kívánok megjegyezni, hogy a legcsekélyebb védőeszközt sem adtam cikkirő urnak ama, általa is elismert igazságnak hangoztatásával, hogy „Ahány boronálás vagy kapálás, annyi eső.“ Mert egyfelől azt nem írtam, hogy ahány tavaszi szántás, annyi eső, miután ennek éppen az ellenkezője áll; másfelől pedig azt sem, hogy kész öszel szükség lenne a talajnedvesség konzerválására! Éppen ezért fölösleges, sőt előnytelen, de egyáltalán lehetetlen is lenne az őszi mély szántást a tél beállta előtt megmunkálni azon „pörhanyítókkal és extirpátorokkal“, amelyekkel — cikkirő ur szerint — az erdélyi kisgazdaságok,

Minden gazdaságban :: Európaszerte első helyen elismert kitűnő szerkezetű és nélkülözhetetlenek. :: legolcsóbb, a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő

„EREDETI KALMÁR-ROSTÁK“
és „HERKULES“ TENGHERIMORZSOLÓK
KALMÁR ZS. és Társa, Hódmezővásárhely

különleges terménytisztító gépgyár és vasöntöde.

Ezévi újdonságainkról sziveskedjék ingyen árjegyzéket kérni.

a szászok kivételével, egyáltalán nincsenek, a nagyobb gazdaságok pedig csak kevésbé, hiányosan vannak felszerelve.

Kolozsvárt, 1915. október 30.

Sperker Ferencz.

A gazdák korpaszükségletének biztosítása.

Azokból az őrlésekből, amelyeket a malmok a Haditermény Részvénytársaság, a főváros, a különféle törvényhatóságok, szövetkezetek és testületek részére végeztek, igen jelentős mennyiségű korpa került a Korpaközpont rendelkezésére, amely minden igyekezetével rajta volt, hogy a gazdák és állattartók keresletét nyomban kielégítse. Amint a kezdet nehézségeit áthidalták, az érdekeltségnek korpával való ellátása nagy arányokban indult meg és eddigelé több mint négyezeröttszáz waggon korpát utalt ki a Korpaközpont a gazdáknak. Az a mennyiség, amelyre a gazdák későbbi szállításra igényt tartanak, mintegy 7000 waggonra rug, amely előjegyzésbe van véve és az esedékesség idején, a készletekhez képest, utnak fog indítani. A korpafélék fogyasztásának a tulajdonképpeni főidénye azonban csak most, a tél küszöbén fog elkövetkezni, amidőn a kereslet bizonyára sürgősebben fog jelentkezni. A malmok nagyarányú őrlése következtében mostanában elegendő korpakészlet állanak a Korpaközpont után a gazdák és állattartók rendelkezésére; ez a helyzet azonban rövidesen meg fog változni, mert a nyersáruhiánnyal küzdő malmok pár héten belül alighanem kénytelenek lesznek üzemüket lényegesen csökkenteni. Ez a helyzet a Korpaközpontot arra az elhatározásra bírta, hogy ne ragaszkodjék szigorúan ahhoz az üzleti elvhez, amely szerint a gazdák mindenkor csak egy havi szükségletüknek megfelelő mennyiség fölött rendelkezhetnek, hanem tekintettel az elégséges készletekre, hajlandónak mutatkozik a gazdák és az érdekeltség három-négy havi szükségletét is egyszerre elszállítani és fogyasztásuk ellátását hosszabb időre előre biztosítani. A gazdatársadalom érdekében áll tehát, hogy ezt a kedvező helyzetet most minél bővebben kihasználja és a több hónapra szóló gazdasági felügyelői utalványokat együttesen küldje be a Korpaközpontnak, amely az elszállítást, illetőleg a kiutalás iránt rövidesen intézkedik. A kisebb fogyasztók szükségleteinek biztos kielégítésére a Korpaközpont illetékes helyen oly irányu előterjesztést tett, hogy az ország egyes vidékein a vasuti és a kocsin való fuvarozás költsége arányában a korpa kicsinyben való határára felemeltessék, részint azért, hogy a kisgazdák hozzájuthassanak korpaszükségletükhöz, részint pedig, hogy a korpakereskedők se veszíthessék el a háborus viszonyok folytán amugy is lecsökkent kereseti lehetőségét. Ezzel szemben a Korpaközpont vállalja a legszigorubb ellenőrzést és annak a feltételnek betartását, hogy a kereskedő egy félnek legfeljebb 10 q-t szolgáltatson ki.

IRODALMI SZEMLE.

Köztelek. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület hivatalos lapja, a „Köztelek“ Egyrölmásról című vezető rovatában a következő aktuálisokkal foglalkozik beható megvilágítással: Harmadik hadikölcsön — harmadik milliárd. Első hadikölcsönünk statisztikája. Katonáink karácsonya. A Magyar Gazdaszövetség a kiegyezésről. Keleti marhavész Bukovinában. Gyenge szüret. Szántógépek zár alá vétele. Cukorrépa szállítása. A fém készletek beszolgáltatása. A kender határársabása. Az Országos Gazdasági Bizottság új szállítási igazolványai. Az idej munkálatok siettetése. Önálló cikkek: Sigmond Elek dr. A levegő nitrogénjének jelentősége mezőgazdaságunk és honvédelmünk függetlenítése szempontjából.

Gerhardt Guidó: Magyarország évi herevető-magszükséglete. Sztarek Károly: Gyakorlati tapasztalatok a gépszántás körül. Cséres Lajos dr.: Az erdélyi népies lótenyésztés. Hutyra Ferenc: A veszettség aggasztó terjedése. ch.—ch: A tej előállítás költségeinek drágulása. A Levélszekrény. Irodalom. A Vegyesek tartalmas rovata és a rendes üzleti tudósítások teszik teljessé a lapot.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

A földm. miniszter 79300. számú sürgőnyi rendelete.

A gabonakészletek bejelentése és közszükségleti célokra való igénybevétele ügyében 3925. m. e. szám alatt ma megjelent rendeletre való hivatkozással felkérem az egyesületet, szíveskedjék tájékoztatni az érdekelteket, hogy:

1. November 1-étől kezdve december hó 25-éig búzát, rozsot, kétszerest, árpát és zabot senkinek sem szabad vásárolni, csak a haditermény részvénytársaságnak, vagy bizománnyosainak, akik a vásárlás megkezdése előtt a társaság által részükre kiállított igazolójegyet a főszolgabírónak láttatás végett bemutatni és a községi előljáróság felhívására felmutatni kötelesek.

2. Aki buza, rozs, kétszeres, árpa és zab termését a haditermény részvénytársaságnak november hó 1-től december hó 25-ig eladja vagy eladásra felajánlja, gabonájáért megkapja a hatóságilag megállapított legmagasabb árat s az 1916 január 1-je után az át nem vett termények után havonként és métermázsánként 20 örsési térítést kap.

3. November hó 25-től 28-ig mindenki tartozik bejelenteni, hogy beleszámitva azt is, amit már előbb eladott, de melyet nem szállított, mennyi búzája, rozsa, kétszerese, árpája, zabja és lisztje van, tartozik továbbá bejelenteni, hogy gazdasági és háztartási szükséglet címén mennyit tart vissza és így ennek levonása után mennyi a felesége.

4. A november 28-iki összeírás után is jogositva van még mindenki december hó 25-éig készletét a haditermény részvénytársaságnak vagy bizománnyosainak a maximális áron eladni. December 25-étől kezdve azonban a háztartási és gazdasági szükségleten felül levő minden gabona és liszt közszükségleti célokra rekvirálnak tekintetik és a termelő köteles azt a maximális árnál métermázsánként 4 koronával alacsonyabb áron a haditermény részvénytársaságnak átszolgáltatni.

5. Ezek közlésével kérem felhívni az érdekelt közönséget, hogy gazdasági és háztartási szükségletén felül való készletét saját érdekében a közérdekből mindenki sürgősen jelentse be a haditermény részvénytársaságnál vagy bizománnyosainál.

Ugyanez alkalommal kérem felhívni az érdekelt közönség figyelmét arra is, hogy a gabonára vonatkozólag ma kiadott kormányrendelet a bab, borsó és lencse készletekre is vonatkozik és így attól, aki 30 kilon felüli készlettel rendelkezik és azt december hó 25-éig a haditermény részvénytársaságnak el nem adja, vagy nyílt piacon közvetlen fogyasztás céljaira el nem árusítja vagy nem adja el olyan kereskedőnek, aki hüvelyeseket helyben kicsinyben árul, bab, borsó és lencse készlete a maximális árnál 4 koronával alacsonyabb áron elrekviráztatik.

Földmívelésügyi miniszter.

A m. kir. ministeriumnak 3836/1915. M. E. számú rendelete a haszonbérletől mivélés nélkül hagyott mezőgazdasági ingatlanok tárgyában kiadott 1019/1915. M. E. számú rendelet hatályának meghosszabbításáról.

A m. kir. ministerium a háboru esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912. LXIII. t. c. 16 §-ában, valamint az idézett

törvénycikket és az 1912. LXVIII. törvénycikket kiegészítő 1914. L. t. cz. 14. §-ában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §.

A m. kir. ministerium a haszonbérletől mivélés nélkül hagyott mezőgazdasági ingatlanok tárgyában 1915. évi márczius hó 24. napján 1019/1915. M. E. szám alatt kibocsátott rendeletnek. (A budapesti Közlöny 1915. évi márczius hó 25-én megjelent 71 számában) hatályát az 1915. év őszével kezdődő gazdasági évre kiterjeszti.

2. §.

Ha a haszonbérbeadó az 1019/1915 M. E. számú rendelet alapján a bérleményt már az 1914/1915. gazdasági év folyamán birtokába visszavette, ő az 1915/1916. gazdasági évben is az idézett rendelet szabályainak megfelelően a bérlemény birtokában marad.

Ha azonban az idézett rendelet 1. §-ban megjelölt körülmények már nem állanak fenn, a haszonbérbeadó a haszonbérlet kivánságára a bérleményt a haszonbérlet birtokába visszabocsátani köteles. A haszonbérlet ezt csak úgy kívánhatja, ha a haszonbérbeadónak megtéríti azokat a költségeket, amelyeket az az 1915/1916. gazdasági évi termelés céljából a bérleményre fordított. A haszonbérlet a bérleménynek birtokába bocsátása iránti igényét az idézett rendelet 2. §-ának megfelelően az ott megjelölt közigazgatási hatóság előtt 1915. évi november hó 15. napjáig érvényesítheti.

Az a körülmény, hogy a haszonbérlet az előbbi bekezdés alapján a bérleményt birtokába visszavette, nem zárja ki, hogy a haszonbérbeadó az ingatlant újból visszavegye, ha az a haszonbérlet kezén újból kellő megmivélés nélkül maradna.

3. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországra nem terjed ki.

Budapest, 1915. évi október hó 20 napján.

Gróf Tisza István s. k.
m. kir. miniszterelnök.

A m. kir. ministeriumnak 3839/1915. M. E. számú rendelete a talajmivélőgépek zár alá vétele és használatuk szabályozása tárgyában.

A m. kir. ministerium a háboru esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A gőzekék és más mótoros vagy gőzerejű szántó- és talajmivélőgépek és az ily célokra alkalmas mótorosok és gőzgépek, közcélokra való esetleges igénybevételek biztosítása végett a jelen rendelettel zár alá helyezettnek, s azokat a zár tartama alatt eladni, vagy jogügylettel egyébként elidegeníteni csak a földmivélésügyi minister engedélyével szabad.

2. §.

Az 1. §-ban említett és a jelen rendelettel zár alá helyezett talajmivélőgépeket mind addig, míg felőlük a földmivélésügyi minister másként nem rendelkezik, a talajmivélőgép birtokosa nemcsak saját gazdaságában, hanem a jelen rendelet hatályának területén bárhol szabadon használhatja.

3. §.

Bérszántás esetében a szántásért követelhető legmagasabb árakat a földmivélésügyi minister rendelettel állapíthatja meg.

4. §.

Mindazok, akik gőzekét, mótoros, vagy gőzerejű szántó- és talajmivélőgépeket, vagy ily

célra alkalmas motorokat és gőzgépeket előállítanak, külföldről behoznak, avagy eladás végett birtokukban tartanak, kötelesek a birtokukban levő ilyen gépeket a földművelésügyi miniszternél legkésőbb 1915. évi október hó 31 napjáig bezárólag az ezután előállított, vagy behozott gépeket pedig elkészültük, vagy behozataluk után 8 nap alatt írásban bejelenteni.

5. §.

Aki az 1. §-ban említett géppel a jelen rendelet ellenére rendelkezik, a gépet a jelen rendelet ellenére be nem jelenti, a hatóság előtt eltitkolja, vagy a jelen rendeletet egyébként megszegi, kijátsza, vagy annak kijátszásában bármily módon közreműködik, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1914. L. t.-cz. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

6. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországra nem terjed ki.

Budapest, 1915. október hó 21-én.

Gróf Tisza István s k.
m. kir. miniszterelnök.

A halárok maximálása. A belügyminiszter a törvényhatóságokhoz intézett rendeletében szabályozta a halárok maximálásánál követendő eljárást. A földművelésügyi miniszter ugyanis figyelmeztette a belügyminisztert arra, hogy a haltermelés, mely a mezőgazdaság külön ágazatát képezi, főleg amióta a halaknak a halasgazdaságokban rendszeres hizlalásával kapcsolatban üzik, annyira elterjedt, hogy a piacra vitt halaknak szulyszerinti felerésze már ilyen termelésből származik. Mivel a hizlalásra többnyire árpát, kukoricát, rozso: használnak, nyilvánvaló, hogy eme magvak drágulása a haltermelés költségeit is nagyban emelte, vagyis a halárok maximális árának hatóságilag való megszabásánál a termelést drágító összes tényezőket csakugy figyelembe kell venni, mint a többi élelmicikkeknél. Kijelenti a belügyminiszter, hogy szakértelem nélkül a halak ármaximálásának kérdése igazságosan meg nem oldható, minélfogva felhívja a törvényhatóságot, hogy ne mulasszon el előzetesen megbízható és érdektelen szakértőket is meghallgatni, hogy a figyelembe jövő termelők érdekei igazságos és méltányos kielégítésében részesülhessenek. Halászati szakértőkül a miniszter az Országos Halászati Egyesületet, esetleg szakközegét, az Országos Halászati Felügyelőséget ajánlja.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— Elismerő oklevél gazd. tudósítóknak.

A m. kir. földművelésügyi miniszter Papp Miklós és Szabó György (Szilágy vm.), Gáspár József (Háromszék vm.), Szentkatolnai Cseh László (Hunyad vm.), Buzogány János (Kisküküllő vm.), sóváradí Sántha Albert és zilahi Sebes Gyula (Maros-Torda vm.), Carpinisan Miklós és Karoli Rudolf (Szeben vm.), Lázár Miklós (Szolnok-Doboka vm.), cs. Ménásági István (Torda-Aranyos vm.) és Pál Ferenc (Udvarhely vm.) gazdasági tudósítóknak számos éven át kifejtett buzgó működésükért „Elismerő oklevelet” adományozott.

— Hadikölcsön és őszi munka.

A „Gazdaszövetség”, a Magyar Gazdaszövetség lapja írja: A most következő vasárnapokon hadikölcsönt jegyezzenek a földművelők, hét-

köznapokon pedig szántásuk és vessék a maguk és segítségére szoruló polgártársaik földjeit. Ha olyan darab földet látnak, amelynek munkája elmaradt, úgy tekintsek, mintha eltévedt gyermeket látnának, aki keresi az édes anyját, vagy pedig úgy, mint a hazáért megrokkant katonát, akinek segínyt nyújtani nem csak baráti, de hazafias kötelesség. A be nem vetett föld olyan, mint az elromlott ágyu, olyan, mint egy összetört fegyver, olyan, mint egy lövészárk, amelyből kikergettek bennünket, olyan, mint egy behorpasztott arcvonul, ahol a mi ellenállásunk összeroppant. A bevetetlenül maradt területek szegényfoltjai a magyar földművelésnek. Minden bevetetlen parcella a határbeli földművelők gyámoltalansági bizonyítványa, a parlagon maradt táblák a magyar földművelés gyászjelentései. A községhez, a gazdakörben, a szövetkezetben kiterítve álljon most mindig a községi határ térképe s tanulmányozzuk azt olyan figyelemmel, mint a vezérek a hadi térképet s ha olyan területet találunk, mely fölött az éke és a vetőgép nem győzedelmeskedett, oda azonnal segítő csapatokat küldjenek, hogy megmenthessék a nemzeti termelés számára. Néhányan a legjobbak közül vállalják magukra minden községben az önkéntes határjárást s legyenek az őszi munkálatok polgároi s tegyenek az illetékes hatóságoknak azonnal jelentést, ha a segítség szükségét látják. Ezekben a nehéz időkben csak a megyék, a barázdák válasszák el egymástól a birtokosokat, de lélekben, gondolatban, érzésben egyeknek kell lennünk s a nagybirtokos szántsa, vessék a kiscgazda földjét, a kisbirtokos a nagygazdát, mert csak így fog ránk virradni az a boldog idő, amelynek eljöttéért mindnyájan imádkozunk. Csak úgy tudunk e válságos idők örvényei közt keresztülvégődni, ha testvéreink érezzük magunkat, ha egymás terhét hordozni segítünk, ha a roskadozókat támogatjuk s az elesetteket fel-emeljük. Milyen lelkiismerettel néznénk a diadalmas csatákból visszatérő s a győzelem virágaival ékesített hősök szeme közé, ha azt a földet, amelyet ők testükből épített gáttal védelmeztek, mi itthonlevők még megmivelnél és bevetni sem birtunk? Dolgozzunk egyesült erővel s ne nézzük, hogy kié a szántatlan és vetetlen föld, csak azt lássuk, hogy a magyar földnek egy darabja, melynek egész termőerejét mozgósítanunk kell, mikor az ország fegyverbíró fiai mind a szarctéren az ország fenmaradásáért küzdenek. A szántóföld most csatár, ahol csak egyesült erővel, vállat vállhozva arathatunk diadalt. Vasárnaponként hadikölcsönt jegyezzünk, hétköznapokon pedig végezzük el az őszi munkálatokat jó szívvvel és hazafias kötelességtudással azok földjein is, kiknek munkaerejük a miénknél is jobban megfogyalkozott. Ezt hirdessük és így cselekedjünk.

— **A tengerentuli hus behozatala.** Legutóbb Stürgh gróf osztrák miniszterelnök egy küldöttség előtt kijelentette, hogy véleménye szerint a mostani körülmények között, sem az osztrák, sem a magyar agráriusok nem fogják ellenezni, legalább egy időre, az argentinai hus behozatalát. Ezzel szemben a Budapesti Levelező értesülése az, hogy Lajtán innen és túl az agráriusok felfogása szerint ennek a kérdésnek, mely annyi vitára adott alkalmat bizonyos célatossággal való felelevenítése nem időszerű, hisz a behozatal ugyanis lehetetlen, mert az angolok kiéheztetési politikájuk egyik program-pontja mindennemű behozatalnak megakadályozása a központi hatalmak területére. Ebben a helyzetben a tengerentuli hus behozatala kérdésének felújítása csak arra való, hogy az elcsendesült harcokat felújítsa. Célja lehet a Németországgal való megegyezésnek, sőt a hozánk csatlakozó balkáni államok érdekeit is erősen sértheti. Ép ezért rövidesen és felültelesen már csak azért sem intézhető el, mert

az sem bizonyos, hogy a behozatal a fogyasztók javára szolgálna. Ellenben a közvetítők érdeke kétségkívül a behozatal felszabadítása mellett van.

— **Az állattenyésztés és a háború.** A világháború és annak pusztításai jelentékeny károkat, apadást hoztak állatállományunkra, a mit csak több évi munkával leszünk képesek kiegyenlíteni. Azt is csak akkor, ha állattenyésztésünket minden ágazatában már ma is a leggondosabb irányban iparkodunk továbbfejleszteni. Erre pedig annyival is inkább nagy szükségünk van, mert egy meggyarapodott jó állatállomány nem csupán a közlelmezés oly fontos kérdéseit oldja meg, hanem a trágyázás révén termőtalajunk hozamképességét is lényegesen emelni fogja. Hogy a jövőbeli gyarapodás alapját akadálytalanul megvethessük, a mai háborús idők folyamán legfőként arra kell törekednünk, hogy állataink törzsállományát, tehát a tenyésztésre legalkalmasabb állatpéldányokat ne bocsássuk áruba, ha még oly nehezünkre esik is, s ha még oly magas árakat is ígérnek azokért. Áll ez különösen a nőivarú állatokra, főleg pedig a koczákra, mert legszaporább háziállatunk a sertés van hivatva azon hiányok pótlására is, amely szarvasmarhaállományunkban okvetlenül be fog állani. Végül bármely háziállatfajról is legyen szó, a szaporulatok minél nagyobb számának elérése céljából a továbbtenyésztésre alkalmas anyagot használtassuk ki a megengedhető vegző határokig, mert a selejtesebbet is jó áron értékesíthetjük, a sokból pedig könnyebb lesz a jobb anyagot kiválasztani, mint a csekély számából.

— **A Hangya és a hadikölcsön.** A „Hangya” igazgatósági ülésén a harmadik hadikölcsönre 400.000 koronát jegyzett. Az 1276 vidéki „Hangya” szövetkezet földműves tagjai szintén nagy lelkesedéssel jegyeznek a hadikölcsönre. Az igazgatóság 12.000 koronát szavazott meg az elpusztult Kárpát-vidéki falvak javára. A „Hangya” központ és a kötelekben álló szövetkezetek a Bolgár Vöröskereszt részére 1000 koronát adományoztak.

— **A saját malommal bíró gazdaságok gabonatermésének felőrlése.** Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület felterjesztés útján arra kérte a kereskedelemügyi kormányt, tenné lehetővé, hogy az oly gazdaságok, amelyeknek saját malmuk van, gabonatermésüket maguk őrlhessék fel és liszt alakjában bocsáthassák áruba. Ezt a kérelmet a kormány ebben az alakjában teljesítette, hanem úgy rendelkezett, hogy az ilyen gazdaságok termése a H. T.-nek ajánltassék fel s annak közvetítésével hozassék forgalomba. Az OMGE felterjesztésére most érkezett meg Harkányi János báró kereskedelemügyi miniszter válaszeirata, amelyben értesíti az egyesületet, hogy „ama kérelmet, mely szerint rendeletileg mondassék ki, hogy a gazdák gabonájukat saját malmaikban felőrltethetik és azt liszt alakjában ajánlhatják fel a Haditermény R. T.-nak: teljesíthetőnek nem találta, minthogy az általa e részben véleménynyilvánításra felkért földművelésügyi miniszter nézete szerint ily általános érvényű rendelkezés már csak azért sem volna tehető, mert a gazdák tulajdonába lévő malmok közül csak azok jöhetnek számításba, amelyek a kormányrendeletekben előírt lisztfajták előállítására be vannak rendezve. A földművelésügyi miniszter a

kérdésnek az ajánlott módon való rendezését szükségesnek egyébként azért sem tartja, mivel az általa a Haditermény R.-T.-től beszerzett információk szerint minden ily irányú kérelem nevezett részvénytársaság részéről eddig kivétel nélkül teljesített.

— **Állatbetegségek.** A földmivelésügyi miniszterium közlése szerint száj- és körömfájással fertőzve volt az elmúlt héten az ország területén 549 községben 4140 udvar, ami a múlt heti állapottal szemben, amidőn 571 községben 4220 udvar volt fertőzve, javulást mutat. Még nagyobb javulás mutatkozik, ha a múlt esztendő hason időszakának állapotával hasonlítjuk össze, amidőn 2636 községben 20.203 udvar volt fertőzve. Sertésvésszel fertőzve volt 511 községben 2339 udvar, ami úgy a múlt heti, mint a múlt év hasonló időszakában való állapottal szemben lényeges javulást tüntet föl.

— **Budapesti lóárak.** A székesfővárosi Tattersall és lóvásártelep legutóbbi lóvásárán az árak a következőleg alakultak: Jobbminőségű hátszló, csikó 1320—2600 K. Könnyű kocsiló 650—1040 K. Nehéz kocsiló 900—2650 K. Igás kocsiló (nyugati vér) 780—2900 K. Igás kocsiló, könnyű 600—760 K. Fuváros lovak 426—570 K. Parasztlovak 195—400 K, alárendelt minőség 60—600 korona. A székesfőváros levágásra vásárolt 88 darabot 240—520 K között váltakozó árakon.

Hirdetések felvételnek

A LAPPELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ
TOKAJI LÁSZLÓ

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA

A MAGYAR JELZÁLOG HITELBANK

KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE

(Jókai-u. 2. sz. I. emelet.)

FÖLDBIRTOKRA

és a nagyobb városokban fekvő

H Á Z A K R A

15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel

LEGALOSÓBB KÖLCSÖNÖKET NYUJT

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszállandó kölcsön összegére nézve

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

bizalmi férfiai adnak véleményt.

A KÉPVISELŐSÉG ELFOGAD

TAKARÉK-BETÉTEKET

és előnyösen kamatoztat.

Telefonszám 27.

3001

4 ÁLLAMDÍJ
22 ELSŐRENDEZÉSI KIVÉTELES

PEP

PORCELLÁN-EMAIL-FESTÉK
mázoláshoz teljesen készen
vakolatra
fára és vasra.
10ra védve 19041 sz. a.

LUTZ EDE ÉS TÁRSA
FESTÉKGYÁR
BUDAPEST, VII
ÓRNAGY-UTCA 9.
Telefonszám 64-83

3010 I.

Hazafias kötelesség most a többtermelés!

Jelentékeny műtrágyamegtakarítás mellett
tetemes termésmégtöbbletet biztosít
a sortrágyázás!

Legjobb kombinált vetőgép a szabadalm.

“REKORD II.”

Sorba vet.

Árajánlással szívesen szolgál

Sorba trágyáz.

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezér-
ügynöksége Budapest, Vilmos-császár-ut 32. szám.